

- toisen käden ja/tai jalan voimattomuutta
- pahenevaa päänsärkyä
- toistuvaa oksentelua

Ensihoidon nopeus ja laatu ovat ennusteen kannalta ratkaisevia. Jatkoahoito määräytyy vamman vaikeusasteen mukaan.

Koska aivovamman oireita on vaikea tunnistaa, saate-taan potilas kotiuttaa ilman riittäviä tutkimuksia. Tämä on potilaan oikeusturvan kannalta kohtalokasta. Jos vammautunut tai läheinen myöhemmin huomaavat oi-reita, jotka viittaavat aivovamman mahdollisuuteen, on syytä välittömästi hakeutua neurologisiin tutkimuksiin.

Kuntoutuksen tavoitteena on auttaa vammautunutta tiedostamaan oireet ja tukea toimintakyvyn kohentu-mista. Neuropsykologinen kuntoutus on keskeinen kuntoutusmuoto. Muuta kuntoutusta voivat olla mm. puhe-, toiminta- ja fysioterapia.

Jälkihoito on haastavaa

Aivovammapotilaat saattavat jäädä ilman tarvit-semaansa jälkihoitoa, koska he usein vaikuttavat päällisin puolin terveiltä. Lisäksi on tavallista, että vammautuneen voi itsekkin olla vaikea tiedostaa toi-mintakykynsä muutoksia. Vamman saaneita saate-taan pitää laiskoina, omituisina, työn vieroksujina tai psyykkisesti sairaina. Varsinkin yksin asuvat aivo-

vamman saaneet ovat vaarassa syrjäytyä. Vamman mahdollisesti aiheuttamat käyttäytymisen muutokset ovat usein invalidisoivin oire. Ajoissa havaittu kuntou-tuksen tarve saattaa pelastaa vamman saaneen aktii-viseen elämään.

Sopeutumisvalmennus tukee myöhempää palautumis-ta ja sopeutumista omaan arkiseen ympäristöön. Myös vammautuneen omaiset ja läheiset tarvitsevat tukea ja ohjausta, koska läheisen aivovamma muuttaa heidän-kin elämäänsä.

Aivovammaliiton ja aivovammayhdistysten kautta voi löytää tukihenkilön, osallistua vertaistukiryhmiin sekä kouluttautua itse tukihenkilöksi tai kokemuskoulut-tajaksi.

Ennalta ehkäisy on parasta hoitoa

Aivovammojen ehkäisyssä erityisesti liikenneonnet-tomuudet ja kaatumiset ovat keskeisimmät kohteet. Kolmannes liikennetapaturmista kohdistuu polkupyö-räilijään. Pyöräilykypärän käyttö vähentää aivovamman riskiä kaikissa ikäryhmissä, parhaimmillaan lähes 90 %. Turvavyön käyttö autoissa vähentää aivovammariskin kolmasosaan. Nopeuden kasvaessa aivovamman vaara moninkertaistuu ja on erityisen suuri yhteentörmäyksis-sä ja ulosajoissa, kun nopeus ylittää 80 km/h.

Tietoa ja tukea

Aivovammaliitto jäsenyhdistyksineen palvelee vam-mautuneita, heidän läheisiään, ammattihenkilöitä sekä kaikkia muita, jotka tarvitsevat tietoa ja tukea aivovam-moihin liittyvissä asioissa.

Aivovammaliitto ry

(09) 8366 580

aivovammaliitto@aivovammaliitto.fi

www.aivovammaliitto.fi

Pääasiaa

Aivovammaliitto

Mikä aivovamma on?

Aivovamma eli traumaattinen aivovaurio syntyy tapaturmaisesti, päähän kohdistuvan ulkoisen voiman aiheuttamana.

Yli puolet kaikista aivovammoista syntyy putoamisten ja kaatumisten seurauksena. Työikäisillä vakavien ja kuolemaan johtaneiden vammojen suurimpana aiheuttajana ovat liikenneonnettomuudet. Aivovamma voi syntyä myös työtapaturmissa, urheiluun sekä muuhun vapaa-aikaan liittyvissä tapaturmissa tai pahoinpitelyn seurauksena.

Aivovamma on yleinen

Aivovamman saa vuosittain arviolta 15 000-20 000 suomalaista. Aivovamman jälkitilan oireita on noin 100 000 henkilöllä.

Aivovamman diagnosointi vaatii tarkkuutta, sillä ensioireet voivat olla hankalia todeta ja tulkita. Aikuisten aivovammoista osa jää diagnosoimatta. Aivovamman saaneista monet kärsivät vamman seurauksista loppuelämänsä. Tehokkaalla ensihoidolla voidaan ehkäistä pysyviä vaurioita, ja kuntoutuksella lievittää oireiden aiheuttamaa haittaa.

Kaikki päähän kohdistuneet iskut eivät kuitenkaan aiheuta aivovammaa. Lievän aivovamman saaneista suurin osa toipuu täysin.

Tunnista oireet

Aivovamman seuraukset riippuvat mm. vamman syntymekanismista ja vaikeusasteesta sekä hoitotoimenpiteiden onnistumisesta.

Aivovamman aiheuttamia oireita voivat olla:

- epänormaali väsymys ja heikentynyt rasituksen sietokyky
- tarkkaavuuden ylläpidon ja keskittymisen heikentyminen
- muistihäiriöt, erityisesti lähimuistin heikentyminen
- aloite- ja suunnittelukyvyyn heikentyminen
- toiminnan ja ajattelun hidastuminen ja jumittuminen
- sanojen löytämisen ja sanattoman viestinnän ymmärtämisen vaikeus
- vaikeus tunnistaa itse vamman aiheuttamia oireita ja muutoksia
- tunteiden ja käyttäytymisen hallinnan vaikeudet, kuten ärsykeherkkyys, äkkipikaisuus, ärtyneisyys, arvaamattomuus, korostuneet mielialan vaihtelut

- luonteen muutokset, luonteenpiirteiden korostuminen tai latistuminen
- ajattelun muuttuminen konkreettiseksi ja lapsenomaiseksi
- erilaiset fyysiset oireet, kuten halvaukset, tasapainohäiriöt, päänsärky, epilepsia, unihäiriöt, näkökenttäpuutokset, puheen vaikeudet

Aivovamma ei useinkaan näy päällepäin. Tämän vuoksi vammautuneen ja ympäristön on vaikea tulkita ja ymmärtää oireita. Oireet voivat kuitenkin merkittävästi haitata selviytymistä päivittäisissä toimissa, työssä ja sosiaalisissa suhteissa.

Hoitoa ja kuntoutusta

Tapaturman jälkeen henkilö on vietävä välittömästi lähimpään päivystyspaikkaan, jos hänellä on

- pienikin tajunnantilan muutos
- muistamattomuutta
- sekavuutta
- puheen muuttumista epäselväksi

